

KONCEPTER
I SLOTS- OG EJENDOMSTYRELSEN

Slotshavestrategi

Juni 2006

Finansministeriet
Slots- og
Ejendomsstyrelsen

Slotshavestrategi

Mission

Slots- og Ejendomsstyrelsen (SES) har ansvaret for en stor del af de mest betydningsfulde danske slotshaver og haveanlæg. Det er SES opgave at optimere samfundets nytte af disse anlæg, således at de bevares, udvikles og nyttiggøres. Dette skal ske via en afbalanceret afvejning af bevaringsforpligtigheden set i forhold til tidens udviklingstendenser samt brugernes ønsker og behov.

Det er en grundlæggende forpligtelse, at anlæggene bevares, så kommende generationer kan opleve dem som autentiske indeholdende velbevarede haveanlæg med stor kulturhistorisk og historisk fortællerværdi. Gennem aktiv og visionær forvaltning skal slotshaverne repræsentere havekunstens udvikling i Danmark fra renæssancen over barokhaven til de landskabelige og romantiske stilperioder.

Det er samtidig en grundlæggende forpligtelse, at disse anlæg i videst mulig omfang er tilgængelige for offentligheden for at understøtte de rekreative, turistmæssige, undervisningsmæssige og identitetsbærende potentialer, som denne del af kulturarven repræsenterer.

Vision

Slotshaverne skal være kendt og respekteret i offentligheden og i det faglige miljø for høj kvalitet både i driften og det landskabsarkitektfaglige arbejde, herunder udvikling af kulturhistoriske haveanlæg.

Aktiv formidling af slotshavernes rekreative, turistmæssige, undervisningsmæssige og identitetsbærende potentiale skal ske målrettet og professionelt gennem både traditionelle og digitale medier. Den oplevelsesbaserede kulturformidling skal styrkes så slotshaverne levendegøres.

Brugerne skal inddrages i forhold til afvejningen af de mangeartede ønsker om anvendelse af slotshaverne. Slotshaverne skal udvikles og nyttiggøres med henblik på at skabe et indtægtsgrundlag til støtte for slotshavernes fortsatte udvikling og drift.

Strategi

Retningslinierne i denne strategi kan i vid udstrækning anvendes både i relation til slotshaverne og i relation til forvaltningen af vold- og parkanlæggene samt de øvrige haveanlæg.

Slotshaverne skal repræsentere de forskellige tidsperioder. Gennem en overordnet målsætning for de enkelte slotshaver, skal der sikres en tværgående differentiering og spændvidde i stilperioder og stemninger, funktioner og anvendelse. Scenerierne og stemningerne fra de perioder haverne repræsenterer, skal i forhold til det historiske kilde-materiale være genkendelige for publikum.

For slotshaverne udarbejdes perspektivplaner, som skal danne grundlag for en kvalificeret bevaring, udvikling og nyttiggørelse af det enkelte haveanlæg. Planerne skal desuden bidrage til optimering af kvaliteten og udnyttelsen af de økonomiske ressourcer.

Slotshaverne skal bevares og udvikles i relation til styrelsens restaureringspolitik og i overensstemmelse med målsætningerne for de enkelte anlæg. Herved sikres det, at havernes egenart og kulturhistoriske værdier ikke går tabt. I forbindelse med betydningsfulde restaurerings- og nyskabelsesprojekter, herunder udarbejdelse af perspektivplaner, inddrages ekstern ekspertise, eksempelvis ved nedsættelse af referen-cegrupper.

Der skal opnås et højt kvalitetsniveau ude i haverne ved gennemførelse af en effektiv og konkurrencedygtig styring og indkøb af havedriften, i overensstemmelse med SES indkøbs- og leverandørpolitik. Kommende anlægs- og genopretningsprojekter oplistes og koordineres i ajourførte langtidsbudgetter. Heri sker en afvejning mellem behovene i de forskellige haveanlæg.

Udviklingen af slotshaverne skal kvalificeres gennem partnerskab og netværk på flere niveauer, hvor såvel brugere, entreprenører og faglige netværk indgår.

Entreprenører og rådgivere

Det er vigtigt at fastholde kompetencer hos leverandører og rådgivere og at samarbejdet gensidigt udvikler kompetencer.

Faglige netværk

Et højt kvalificeret samspil mellem kulturhistorikere, landskabsarkitekter og slotsgartnere skal sikre, at de havekulturhistoriske værdier beva-

res for eftertiden. Kontinuiteten i fastholdelsen af ekspertisen i form af gartnere, slotsgartnere og landskabsarkitekter i SES er forudsætningen for, at bevaringen kan foregå. I haverne bevares de håndværksmæssige traditioner, som er knyttet til de specielle elementer i de historiske haver gennem fastholdelse af en række kompetencegartnere. I dette regi gennemføres tillige metodeudvikling med henblik på optimering af driften af de historiske haveelementer.

Udviklingen skal endvidere kvalificeres gennem inddragelse af ressourcpersoner med særlige spidskompetencer samt gennem deltagelse i nationale og internationale netværk med henblik på optimering af både processerne og fagligheden.

Udviklingen skal understøtte slotshavernes potentiale i forhold til at skabe et indtægtsgrundlag, der økonomisk kan understøtte den fortsatte drift og udvikling af haverne.

Brugere

Mulighederne for at tilbyde gode rammer for både de organiserede og de uorganiserede brugere skal udbygges og forbedres i slotshaverne. I de enkelte haver skal der tages stilling til i hvor stor udstrækning, der kan gennemføres indtægtsgivende kommercielle arrangementer, uden at det i for høj grad sker på den almindelige brugers bekostning.

For på en kvalificeret måde at styre og forvalte publikumsanvendelsen af slotshaverne skal SES'arrangementspolitik udvikles i forhold til de overordnede tværgående retningslinier for anvendelsen af slotshaverne samt specifikke retningslinier for den enkelte have. Politikken skal klarlægge de enkelte anlægs potentialer og bæreevne i forhold til udnyttelsen til forskellige aktiviteter.

Brugernes kulturelle, rekreative og aktivitetsprægede behov skal på en afbalanceret måde tilfredsstilles og kombineres i samspil med slotshavens umistelige kulturhistoriske værdier. For på bedst mulig måde at få afvejet de forskellige interesser kan det i relation til nogle slotshaver være relevant at arbejde med brugerinddragelse i form af kontaktgrupper eller venneforeninger.

Gennem bevidst formidling og kommunikation skal der skabes interesse og forståelse for de foretagne valg i både udviklingen og driften af slotshaverne, så Slots- og Ejendomsstyrelsen dels får flere tilfredse brugere og dels bedre grundlag for inddragelse af sponsorer til finansiering af særlige projekter. Nye initiativer på formidlingsområdet skal

afprøves f.eks. ved etablering af besøgscentre og afprøvning af nye digitale formidlingskoncepter.

Baggrund

Slotshaverne og de øvrige haveanlæg, som SES forvalter, har vidt forskellig oprindelse.

Slotshaver

De egentlige slotshaver har en oprindelse som kongelige lysthaver ved de slotte, hvor kongehuset har haft residens. I forbindelse med vedtagelsen af grundloven i 1849 blev hovedparten af krongodset overført til staten, hvor ansvaret for haverne blev varetaget af Inspektoratet for de Kongelige Lysthaver. Siden 1960'erne er flere af haverne blevet fredet under naturfredningsloven (nu naturbeskyttelsesloven). Fredningerne er udformet som frivillige deklARATIONER for de enkelte haveanlæg. Generelt gælder det, at ændringer i haveanlæggene, som har til formål at bevare og udvikle de kulturhistoriske værdier, kan foretages uden, at der skal søges godkendelse hos fredningsnævnet.

Følgende slotshaver blev overført til staten i 1849:

- Kongens Have
- Frederiksborg Slotshave
- Fredensborg Slotshave
- Frederiksberg Have og Søndermarken

Slotshaver som tilfaldt staten senere:

- Sorgenfri Slotshave
- Bernstorff Slotshave
- Charlottenlund Slotshave
- Gråsten Slotshave

Vold- og parkanlæg

Slotshaverne repræsenterer hver for sig bestemte stilperioder i havekunstens historie i Danmark. For nogle haver er en stilperiode dominerende, men typisk vil haverne rumme træk afspejlende haverens udvikling over tid. I målsætningerne for de enkelte haveanlæg er der taget stilling til, hvilket eller hvilke stilhistoriske træk haverne skal repræsentere.

Udover slotshaverne forvalter SES en række anlæg omkring slotte og borge, som har haft en helt anden funktion og deraf følgende udformning. Oprindeligt har de været fæstnings- og voldanlæg, men disse har

flere steder efterhånden fået en mere parkpræget karakter. De omfatter:

- Kronborg
- Borgen Spøttrup
- Koldinghus
- Sønderborg Slot
- Nyborg Slot
- Aalborghus

Øvrige anlæg

Den sidste gruppe af anlæg, som SES forvalter, har meget forskellig karakter og oprindelse. De spænder fra herskabelige haveanlæg over parkanlæg til mangeartede anlæg i relation til statens bygninger. Som eksempler kan nævnes:

- Det Kongelige Biblioteks Have
- Ridebaneanlægget ved Christiansborg Slot
- Marienborg Have
- Amaliehaven
- Palæhaven ved Christian VII's palæ
- Roskilde Palæhave
- Haveanlæg ved større og mindre kontorbygninger

KONCEPTER

I SLOTS- OG EJENDOMSSTYRELSEN

Slots- og Ejendomsstyrelsens (SES') koncepter dækker over en række af styrelsens politikker, strategier mv. Koncepterne omhandler mange forskellige grene af Slots- og Ejendomsstyrelsens arbejde, men fælles for dem er, at de alle kan betegnes som overordnede retningsgivende dokumenter i forhold til vores arbejdsområder. Alle koncepter indledes med en Mission, Vision og Strategi for det enkelte koncept samt en direkte relation til styrelsens strategi, som den er udtrykt i vores strategikort, som er udviklet efter Balanced Scorecard-modellen. På den led tydeliggøres det i hvert enkelt koncept, hvordan og på hvilke områder konceptet understøtter SES' overordnede strategi.

Om Slots- og Ejendomsstyrelsen

Mission

Slots- og Ejendomsstyrelsen er en landsdækkende statslig ejendomsvirksomhed. Kernen i virksomheden er at forsyne staten med fremtidssikrede kontorarbejdspladser samt at bevare og nyttiggøre statens slotte og haver.

Vision

Slots- og Ejendomsstyrelsen skal være en innovativ og professionel statslig ejendomsvirksomhed, som er det naturlige sted for opgaveløsning vedr. statslige ejendomme. Slots- og Ejendomsstyrelsen skal optimere samfundets nytte af statens slotte og haver.

Slots- og Ejendomsstyrelsen
Løngangstræde 21
1468 København K

Tlf.: 33 92 63 00
e-mail: sesmail@ses.dk
Hjemmeside: www.ses.dk